09/03/2021

Историята на параклиса с келтските светии в Атина

Стените на старо помещение от няколко квадратни метра в църквата „Преп. Ксения“ в кв. „Като Патисия“, Атина се „изпълни“, от началото на миналата година, със светци, които имат странни имена и са заобиколени от животни и птици!

Преди няколко месеца се сблъсках със сериозен здравословен проблем в семейството ми. Добър приятел, в опит да ме успокои, ми каза: „Всичко ще се оправи. Ще мина покрай св. Кевин, за да запаля свещ“. Отначало не обърнах внимание. Мислех, че ми се е причуло, поради притеснението, което имах. Когато обаче проблемът беше преодолян, помолих моят приятел да ми каже кой е св. Кевин.

Уговорената среща беше няколко дни по-късно, на улица Ахарнон, до електрическата станция „Като Патисия“. Само на няколко метра сред

десетки бръснарници, държани от имигранти, сред малки и големи хранителни магазини с деликатеси от арабския свят и страните от бившия източен блок, сред ресторанти с ястия от Иран до Русия, се откроява малка църква, облицована с червени плочки, с тройна камбанария и малък двор, пълен с цветя, които биха подхождали на околната среда на остров, а не на сивата и бетонна градска среда.

Една саморъчно направена табелка на входа ни приветства в параклиса на „Св. Ксения“, който е част от църквата „Св. Николай от о-в Сирос“. И след като надписите ни призовават да вземем всички необходими средства за защита от пандемията, ни канят да се запознаем с параклиса с келтските светци.

Параклис, който е само на няколко месеца, тъй като неговата зография е завършена през първия период на карантина, миналата пролет.

На пръв поглед нищо не изглежда странно в параклиса. Вярващите се покланят и палят свещ. Известните светци украсяват стените. До момента, когато погледът падне върху отвор в средата на храма с надпис „Покровители“, който се отнася за стенописите на св. Пантелеймон и св. Харалампи. Сред тях пък има друг надпис „Свети параклис на келтските светии“, над отвора на стара, неизползвана някога ниша.

Само три квадратни метра, но „претъпкани“ с цели 21 светци, чиито имена напомнят на повечето от нас за филмови актьори и в никакъв случай (вероятно) за светци, а още по-малко за православни светци.

Свети Кевин, Свети Албан, Света Бриджит (Бригита), Света Хилда, Свети Брендън… Всички те кротки, сурови на вид, повечето със състрадателен поглед и няколко от тях заобиколени от животни: делфини, зайци, косове.

„Това е първото място в Атина, което е посветено на келтските православни светци (има още един друг параклис, посветен на тези светци, в исихастириото на Свети Порфирий в област Милеси, Атика – т.е. в близост до столицата, но извън нея). Не би могло да се намери „по-гостоприемен дом“, от този на от Св. Ксения, която да прегърне „чуждите“ светци“ казва отец Георги Ганотис, който работи не само в църква с „чуждите“ светци, но и в квартал, пълен с имигранти от всички краища на земното кълбо.

Келтският параклис на светците до преди около година не е бил нищо друго освен склад, в окаяно състояние, и никой не е искал дори да дръпне завесата, която е покривала входа му.

„Днес това е украшение, което съчетава красотата със знанието“, казва свещеникът, с гордост.

Но кои са тези келтски светци? Те са светци, живели през първите векове, когато християнството достига до Великобритания, Уелс, Ирландия. След това те изчезват, след като Римокатолическата църква и протестантството преобладават в тези райони, когато много манастири са унищожени, а мощите на светците дори са използвани за направата на писалки.

Св. Кевин, един от най-важните светци в Ирландия. Той е живял през 6 век. и произхожда от кралско семейство, както четем в брошурката „Келтските светии в параклиса на Св. Ксения“, която я има само на входа в храма. Той е живял като отшелник в Долината на Двете езера, близо до Дъблин, хранел се с коприва и бил много красноречив. Всъщност, в житието му се казва, че една видра му е донесла ръкописа на псалмите, които са паднали в езерото, той се сприятелил с това диво животно, което му ловило и донасяло риба. Светецът е изобразен, държащ гнездо от косове в дясната си ръка, тъй като се смята, че е държал гнездо на кос в ръката си в продължение на дни, неподвижно, докато майката мъти яйцата си и после храни малките, за да могат да летят.

Св. Бригита пък, помолила Христос да я погрозни, за да не иска никой да се ожени за нея и така да може да стане монахиня. Желанието ѝ се сбъднало, но след време тя възвърнала естествената си красота и извършила много чудеса, изобразявайки само кръстния знак с ръка. На нея се дължи и обичая да се изработват кръстове от тръстика – за защита от злото – популярни и в Гърция.

Св. Брендън, въпреки че е известен на някои от романа на „Пътешествието на Брендън“, е роден в края на 5-ти век в Ирландия. Въпреки, че той основава много манастири както в родината си, така и в Уелс, Шотландия и Франция, той е направил голямо морско пътешествие -проучване, което го е довело до бреговете на Северна Америка. Ето защо той се изобразява на кораб, придружен от делфини и други морски животни. Св. Хилда е живяла през 7 век. С нея са се съветвали крале, принцове и епископи на Англия, тъй като са я смятали за духовна майка на страната.

Сред този сомн от светци разпознаваме един добре познат на всички светец,

дори и днес: Св. Патрик, шотландският мисионер, преподавал християнство в Ирландия. Блуден и безпътен в младостта си, бил затворен като пират, но успява да избяга. След това се превръща в мисионер, проповядвайки за тайнството на Света Троица, използвайки за пример детелината, която, макар и да се състои от три части е едно растение.

Във връзка с тези новоизписани светци в атинския паракилис възникват много въпроси.

Един от тях е как игуменката на Исихастириото (област Вриолион, което е към св. Архиепископия на Атина), майка Филотея, е успяла да създаде конкретните образи на светци, които до голяма степен са неизвестни. Откъде научава и се вдъхновява за тези 21 образа, които украсяват параклиса?

„Не беше лесно. Разчитах на информация от синаксариите и използвах въображението си. Зографията не е copy paste.

Много пъти от невежество и страх ние пристъпваме към стерилни копия, за да не предадем елементи, които не съответстват на православния дух. Но ако наблюдаваме византийските агиографи, ще установим, че те са били смели“, обяснява игуменката, която се занимава с агиография през последните 22 години. Преди това не е имала контакт с живопис или агиография, но за това се вдъхновила от учителя си, свещеник Стамат Склирос.

От създаването на скиците до завършването на проекта на майка Филотея изминава около година и половина. Тя е работила с агиографски прахове и лепило. Трудности не са липсвали, както ни казва тя. Имало е проблеми с влажността на покрива. От влагата ангелите, които е била изобразила на тавана паднали и трябвало да бъдат нарисувани на друго място.

Идеята за агиографията на параклиса е на филолога Константин Ганотис (баща на ефимерия в храма), който е знаел за келтските светци чрез своя духовен баща св. Порфирий. Последният дори бил казал, че „когато гърците открият келтските светци, англичаните ще станат православни“.

Но защо келтските светци, непознати дори в църковните среди, заемат място в храм в сърцето на Атина?

„Ние не се интересуваме просто да направим тези светци известни на света, а да покажем универсалния характер на православието. Много пъти имаме

поместен или локален подход. Вярваме обаче, че нашата религия се отнася до средиземноморския басейн и не осъзнаваме, че сме част от по-голям пъзел. Когато откриете чужди светци, откривате, че Църквата е всеобщо дело. Тя е вселенска. И вие разбирате, че светците не са наши и че Църквата не е нещо, което ние държим под ръка единствено за нас“, обяснява отец Георги Ганотис.

Той признава, че приемането от вярващите на тези светци, първоначално е било трудно.

„С течение на времето обаче те започнаха да се покланят и да се интересуват да научат за светиите, живели толкова далеч от нашето място. Идват деца, които искат да видят животните, тъй като почти всички тези светци са имали специални отношения с животните, те са били любители на природата. Хората сега купуват книгата, която сме издали, за да получат повече информация. „Те се доближават до параклиса като част от храма, който вече обичат“, заключава той.

dobrotoliubie.com